

ACC

AMERICAN CHAMBER
OF COMMERCE
UKRAINE

Опитування Американської торговельної
палати в Україні та Citi Україна

Оцінка стану бізнесу
в воєнній Україні

citi

Червень 2024

ВСТУП

“ Наше останнє опитування показало, що бронювання військовозобов'язаних зараз є головним викликом для бізнесу в Україні. Це суттєво впливає на результати діяльності бізнесу. Ми продовжуватимемо працювати з Урядом, щоб знайти правильний баланс – армія отримує те, що їй потрібно, економіка та бізнес продовжують працювати, а податки сплачуються.

Андрій Гундер
Президент Американської торговельної палати в Україні

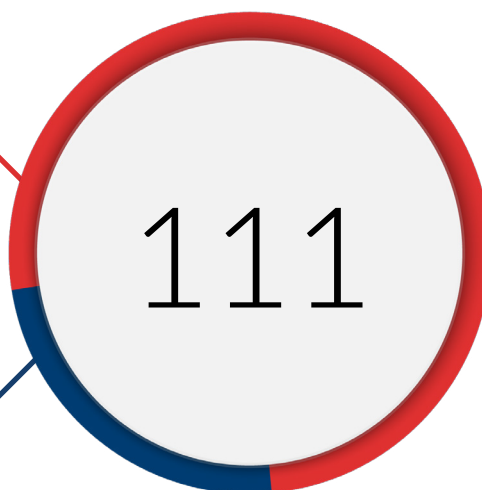
“ Український бізнес продовжує демонструвати свою надзвичайну стійкість, незважаючи на напрочуд складні обставини. Однак залишається кілька ключових сфер, які це опитування чітко висвітлює, де все ще потрібна підтримка щоб зберегти економіку, залучити інвестиції та допомогти фінансувати військові зусилля.

Олександр МакОртер
Співголова Ради директорів Палати
Голова Правління Citi Україна

РЕСПОНДЕНТИ

72% керівники компаній

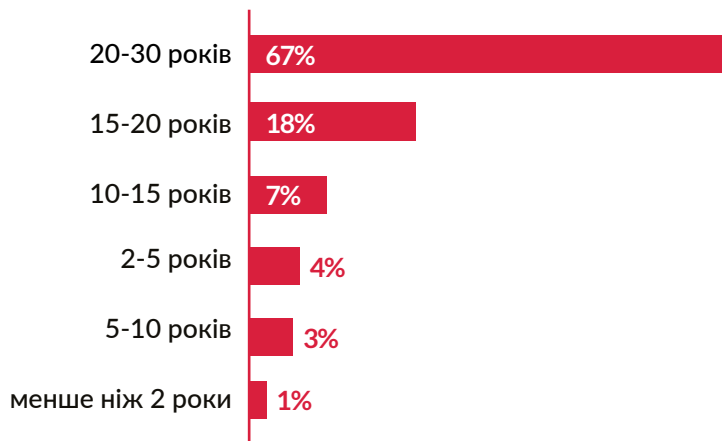
28% топ-менеджмент

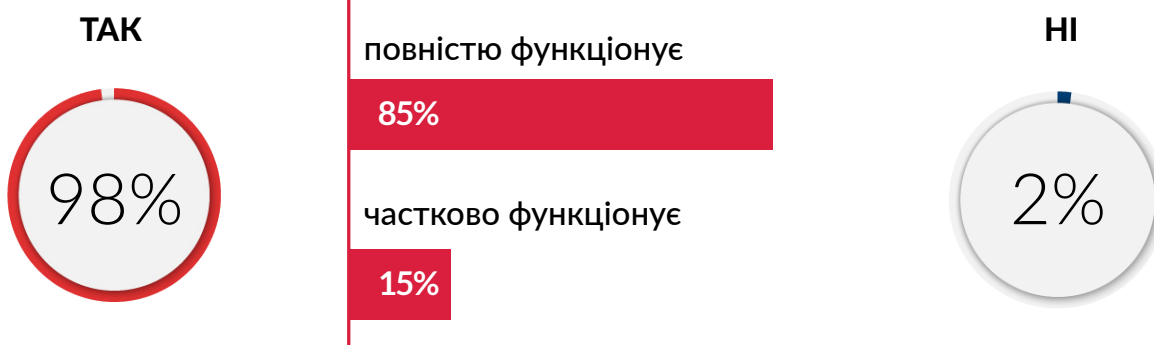
представників
компаній-членів
Палати

ПРОФІЛЬ КОМПАНІЇ

Як довго Ваша компанія веде бізнес в Україні?

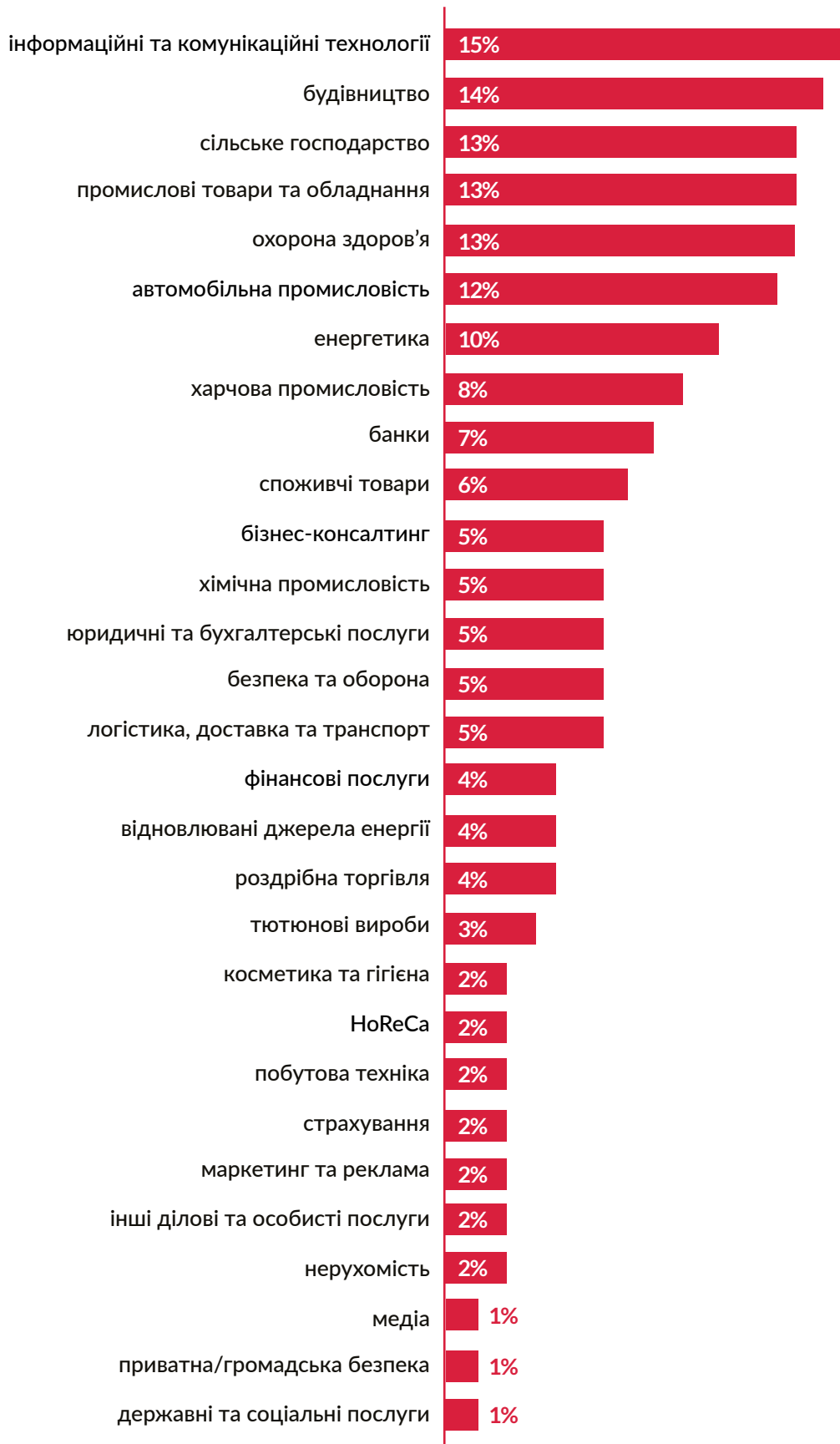
Чи продовжує Ваша компанія вести бізнес зараз?

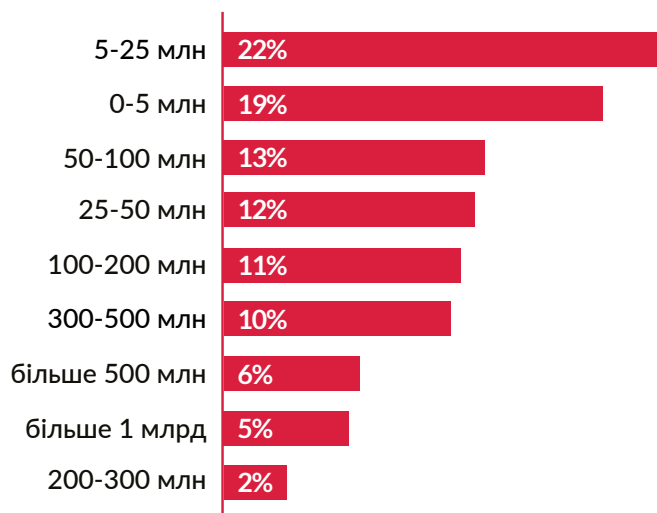
Скільки людей працює у Вашій компанії в Україні?

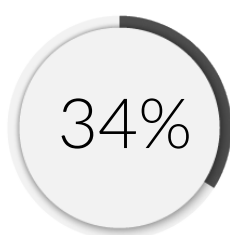
В якій галузі працює Ваша компанія?

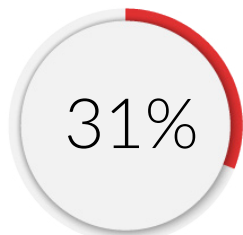
Який дохід отримує Ваша компанія на рік (в доларовому еквіваленті)?

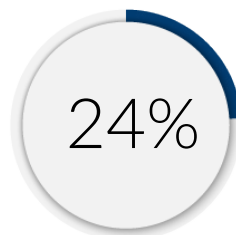
Чи доставляє Ваша компанія товари в Україну та/або з України?

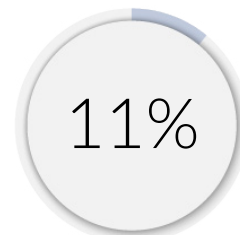
ні

імпортер

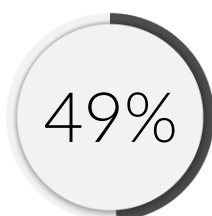
як імпортна, так і
експортна діяльність

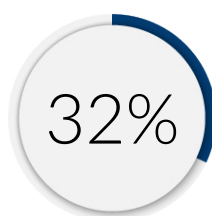
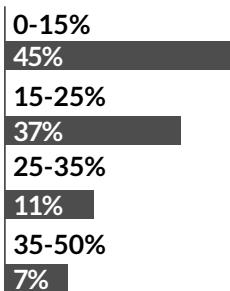
експортер

ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Як змінилася кількість працівників Вашої компанії під час війни у порівнянні з довоєнним часом?

зменшилася

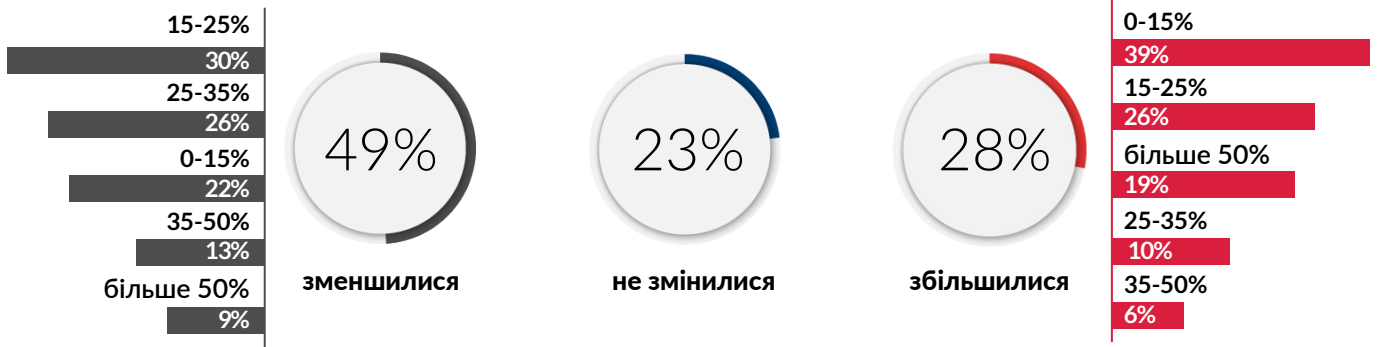
не змінилася

збільшилася

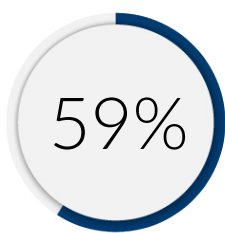
Як змінилися доходи Вашої компанії у 2023 році порівняно з довоєнним рівнем?

Який Ваш прогноз щодо доходів Вашої компанії на 2024 рік порівняно з 2023 роком?

Чи були пошкоджені фізичні активи Вашої компанії (заводи/склади/офіси чи ін.) під час війни?

НІ

ТАК

відновили активи

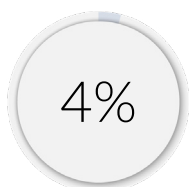
70%

активи залишилися пошкодженими

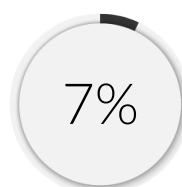
33%

побудували нові

12%

АКТИВИ
ПІД ОКУПАЦІЄЮ

ІНШЕ

- пошкоджені транспортні засоби
- частково пошкоджено майно
- викрадено автопарк
- завдано шкоди лізинговому та орендному автопарку
- заставне майно клієнтів на окупованих територіях

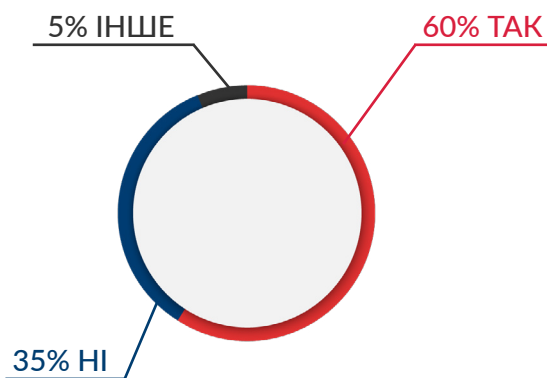
Яких заходів Ви вжили для пом'якшення впливу війни на Ваші бізнес-процеси?

ІНШЕ

- посилили безпеку персоналу та об'єктів
- посилили енергетичну автономію та підготували рішення для аварійного енергозабезпечення
- впровадили програму підтримки співробітників, їх сімей та мобілізованих колег
- включили положення про воєнні ризики до договорів страхування
- забезпечили релокацію людей – за кордон та всередині країни
- розпочали будівництво укриттів для працівників
- підвищили рівень запасів
- створили резервний склад

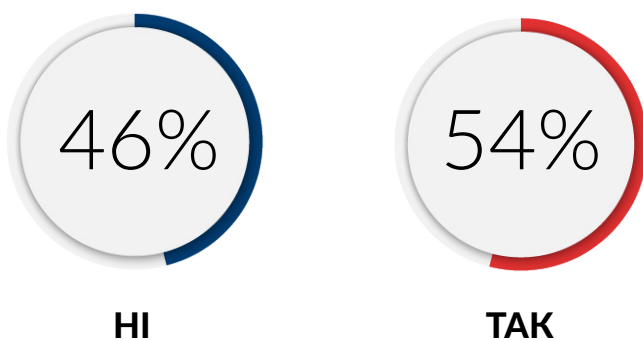
Чи спостерігали Ви зміни в поведінці споживачів або в попиті на продукцію/послуги Вашої компанії під час війни?

КЛЮЧОВІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

- зниження попиту через зменшення платоспроможності населення
- споживачі стали більш свідомими щодо цін та переключилися на нові категорії товарів, які є дешевшими
- зросла потреба у дистанційних/цифрових послугах
- зменшення клієнтської бази
- міжнародні компанії не наважуються розміщувати проекти в Україні
- фокус на товарах українського виробництва
- попит дуже сильно коливається, відсутнє довгострокове планування поведінки споживачів
- ставлення до споживачтва у форматі «жити сьогоднішнім днем»
- клієнти все більше роблять власними силами

Чи стикається Ваша компанія зараз з будь-якими проблемами, пов'язаними з інфраструктурою, комунальними послугами або транспортом через війну?

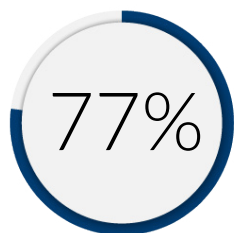

ІНШЕ

- тривалий перетин кордону
- неможливість відряджень для чоловіків
- діяльність поблизу зон активних бойових дій
- вплив мобілізації на наявність робочої сили

Чи розглядала Ваша компанія можливість релокації будь-яких своїх об'єктів або бізнес-процесів через близькість до зон бойових дій або з міркувань безпеки?

НІ

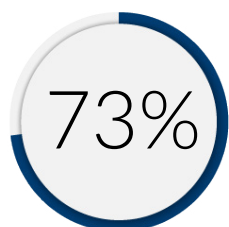

ТАК

Які саме об'єкти розглядали для релокації?

Чи розглядала Ваша компанія можливість виходу на нові ринки як стратегічну відповідь на виклики, пов'язані з війною?

НІ

ТАК

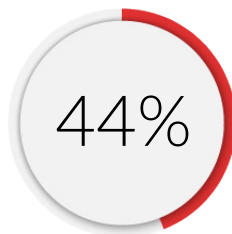
Які ринки розглядаються для розширення?

СТРАХУВАННЯ ВОЄННИХ РИЗИКІВ

Чи має Ваша компанія достатній доступ до страхування воєнних ризиків?

ТАК

НІ

Які потреби наразі не задовольняються? Який вплив це має на Ваш бізнес?

НЕДОСТАТНІСТЬ СТРАХОВОГО ПОКРИТТЯ

- Багато респондентів зазначають, що страхування від воєнних ризиків або недоступне, або доступне лише частково для їхніх активів і товарів в Україні.
- Окремі згадки стосуються відсутності страхування дорогої нерухомості, промислових об'єктів, товарно-матеріальних цінностей та продукції на складах дистриб'юторів або аптечних мереж.

ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ

- Деякі компанії мають часткове покриття, але воно часто обмежене певними регіонами (наприклад, Київ та захід України) або не повністю відповідає їх потребам.
- Таке часткове покриття впливає на їх здатність підтримувати належний рівень запасів, що призводить до потенційних ситуацій відсутності товару на складі.

ВИСОКІ ВИТРАТИ ТА ВІДМОВИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

- Декілька респондентів підкреслили, що або вартість страхування воєнних ризиків є надто високою, або страхові компанії відверто відмовляються надавати таке покриття.
- Це призводить до значних перебоїв у бізнесі, таких як втрата орендного бізнесу або неможливість здійснювати певні операції.

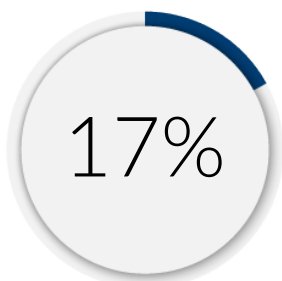

ВПЛИВ НА БІЗНЕС-ОПЕРАЦІЇ

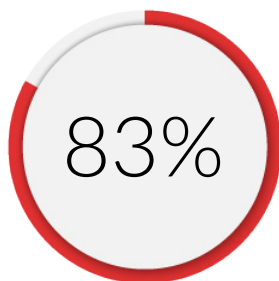
- Відсутність комплексного страхування воєнних ризиків впливає на різні аспекти бізнес-операцій:
 - Обмеження можливості виробляти товари для інших ринків.
 - Обмеження інвестицій та планів розширення через невизначеність та недостатнє покриття ризиків.
 - Створення проблем в управлінні запасами та ризики в ланцюгах поставок.

ДОСТУП ДО ФІНАНСУВАННЯ

Чи має Ваша компанія доступ до достатнього фінансування оборотного капіталу сьогодні?

НІ

ТАК

Чи змінився цей доступ порівняно з довоєнним рівнем?

не змінився

63%

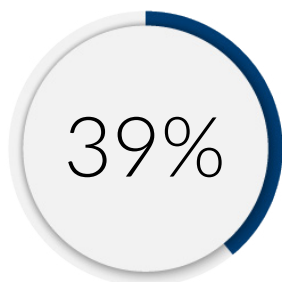
збільшився

21%

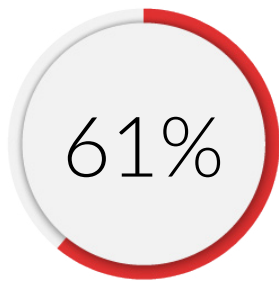
зменшився

16%

Чи має Ваша компанія достатній доступ до інструментів довгострокового зростання/проектного фінансування?

НІ

ТАК

Чи змінився цей доступ порівняно з довоєнним рівнем?

не змінився

66%

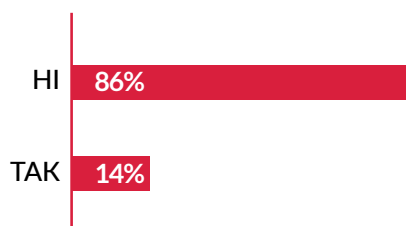
збільшився

18%

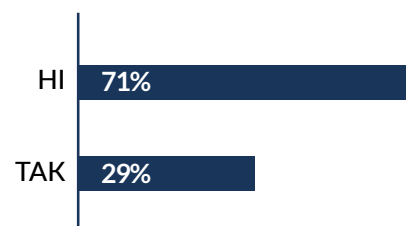
зменшився

16%

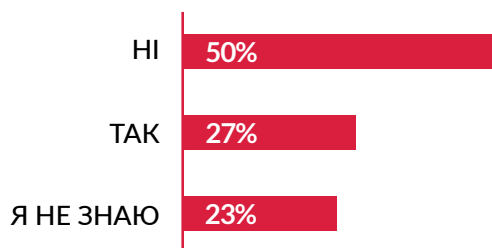
Чи має Ваша компанія зацікавленість або потребу в акціонерному (статутному) капіталі?

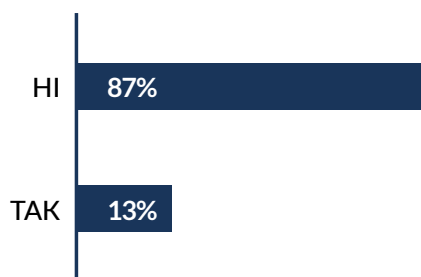
Чи веде Ваша компанія переговори щодо фінансування з МФО (наприклад, EBRD, IFC, DFC, EIB та ін.)?

Чи інвестувала б Ваша компанія більше сьогодні, якби був більший доступ до капіталу?

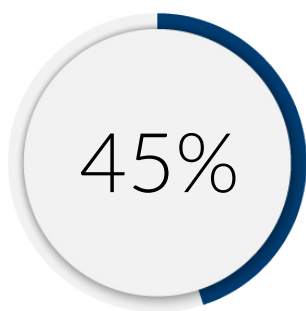
Чи є доступ до капіталу/фінансування проблемою для Вашої компанії?

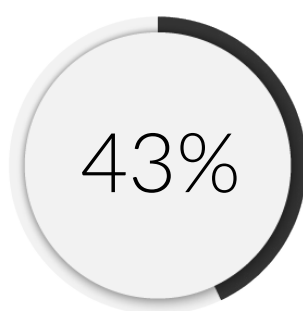
Що є найбільшою перешкодою/прогалиною на ринку?

- ризики, пов'язані з війною
- відсутність довгострокового інвестиційного кредитування
- обмеження на виведення капіталу з України
- відсутність достатнього фінансування у твердій валюті
- банки не готові надавати торгове фінансування
- вартість та доступність кредитів
- неліквідність заставного майна
- низька оборотність продукції
- відсутність/обмеженість фінансування будівництва та гірничо-шахтного обладнання
- недооцінена вартість бізнесу та відсутність інтересу інвесторів до інвестування

Як Ви оцінюєте економічну ситуацію протягом наступних 12 місяців?

без змін

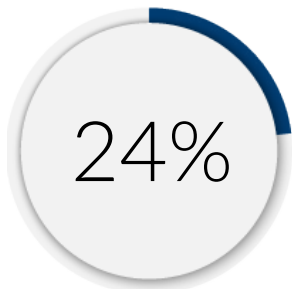
погіршиться

покращиться

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Чи вбачає Ваша компанія гостру проблему в роботі судової системи?

НІ

судова система є ефективною і не потребує змін

ТАК

судова система є цілком неефективна і потребує значних покращень

65%

судова системи загалом ефективна, але вимагає деяких змін

35%

Взаємодія з якими судами найчастіше викликає/ла у Вас перешкоди?

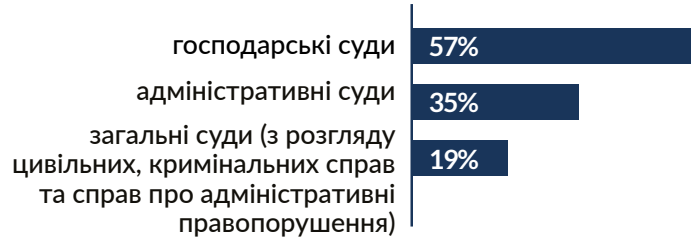
ІНСТАНЦІЯ

ІНШЕ

- не застосовно, немає взаємодії
- Касаційний суд
- проблем не виникало

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ

ІНШЕ

- не застосовно, немає взаємодії

Які на Вашу думку перешкоди в судовій системі є найрозповсюдженішими?

ІНШЕ

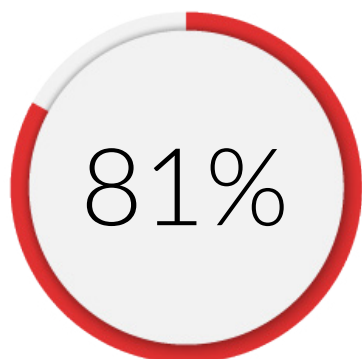
- відсутність чітких строків розгляду справ у судах
- неузгодженість та зарегульованість українського законодавства
- низький рівень самомотивації до неупереджених дій, які не любляться ззовні
- вплив зацікавлених осіб на судову гілку влади
- зловживання владою з боку адміністративних чиновників
- упереджене ставлення судової системи у справах «правоохоронні органи vs бізнес»
- на сьогоднішній день проблем немає
- наразі немає потреби звертатися до судової системи

БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ

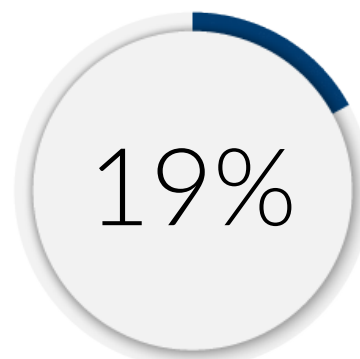
Якими є ключові виклики для Вашої компанії щодо ведення бізнесу в 2024 році?

Чи впливає мобілізація на результати діяльності Вашої компанії?

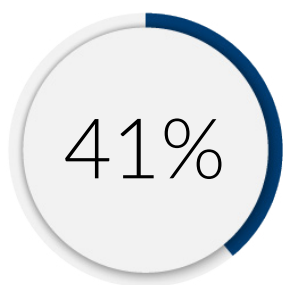

ТАК

НІ

Чи імпортує або експортує Ваша компанія товари в/з України?

НІ

ТАК

Який основний маршрут?

автомобільний

80%

морський

17%

залізничний

3%

Які кроки має зробити Уряд України, щоб суттєво допомогти Вашому бізнесу в Україні в 2024 році?

забезпечити чітку та прозору процедуру бронювання

імплементувати реальну та ефективну судову реформу

забезпечити передбачуваність та стабільність податкового законодавства

посилити національну безпеку та оборону та розмінування території України

пом'якшити валютні обмеження щодо репатріації дивідендів та/або виплати процентів за зовнішніми кредитами

забезпечити захист ланцюгів постачання шляхом вирішення ситуації з логістикою на кордонах та морськими перевезеннями

розширити страхове покриття політичних ризиків

80%

70%

62%

54%

44%

35%

20%

ІНШЕ

- впровадити економічну модель бронювання працівників
- спростити бюрократичні процедури для ведення бізнесу
- вжити заходів у військовій сфері, щоб не допустити подальшого захоплення територій Росією
- мінімізувати втручання правоохоронних органів у діяльність бізнесу
- посилити комунікацію з міжнародним бізнесом за межами України
- розпочати кампанію зі зниження ризиків ведення бізнесу в Україні для світового бізнесу
- запровадити мораторій на регуляторні зміни до завершення воєнного стану